

Locuint'a Redactorului

si

Cancellari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului [L3-vésutoza], Nr 5.

Articolii nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii.“
Articolii trimisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'ia:

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala pentru fiesce-oare publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 9/21. fauru, 1871.

Thiers fu alesu capu allu poterii essective, prin urmare in manile lui e depusa si puterea de a tratá despre pace. Acésta alegere singura ajunge a caracterisá situatiunea Franciei, carea, dupa ce aduse immense sacrificie pentru a salvá onorea nationala, manifestá prin actulu alegerilor preste totu si pânú alegerea lui Thiers in parte, ca doréscé pacea, spre a se reculege. Thiers dara este pacea. Asié suna in tota Europ'a si acestu sunetu adu cellu mai viu resunetu la tote bursele, cari precum se scie sunt preasensibile in cestiune de resbelu. Caruntulu barbatu de statu allu Franciei a dechiaratu, ca pacea e necesitate absoluta. Deci tote demonstratiunile, effectu allu pasiuniloru resbellice, cari s'a ivitu in Adunarea nationala, precum si motiunea deputatului Keller, facuta in numele Alsacianiloru si a Lotaringiei nemtiesci, sunt a se considerá numai cá tipete de dorere. Asié le considerá in sa-si majoritatea Adunarii prin conclusulu ei de a luá puru si simplu „actu“ despre motiunea cestiunata, marginindu-se de a o recumendá attentionii comisariiloru la negociarea pacei. Deci Thiers este pacea, cellu pucinu pentru presentu. Ce va urmá in viitoriu, ore Thiers nu va insemná mai tardfu resbunarea, resbellulu? Acest'a e secretulu viitoriului, de carele asta data n'avemu sè ne ocupámu mai cu amenuntulu, ajunge sè observámu cá pana va fi Thiers la putere, Franci'a nu se va arruncá cu usioretate si neprecugetare intr'unu resbellu de nemic'a, precum s'a intemplat in annulu trecut. Franci'a va cercá aliantie, va legá fedu pentru actiuni viitorie si nu vomu gresi daca ne vomu incumetá de a prognosticá linia de acum, cá in scurtu vomu vedè o dandu peptu cu Angli'a, carea prin tienut'a sa in resbellulu actualu a causatu mare parte umilirea si frangerea poteriloru Franciei.

Angli'a si Austri'a sunt acelea poteri cari mai sntá'u voru bègam'a incurcatureloru presentu, elle voru luá acusi pretinlu poltronneriei. Pre terrenulu cestiunii orientali, Angli'a si Austri'a voru pipat acusi cu man'a gresiel'a ce fecera elle lassandu calcarea Franciei prin ostrile prussiane. Tote incercárilu acestoru doue poteri, intre cari s'ar' fi si inchiatu aliantia, voru succumbe de securu facia cu aliantia Borusso-Muscalesca. Deslegarea cestiunii orientali, dupa cum stau lucrurile asta-di, numai Russiei va aduce folose. Tote adunárilu austriace cu petitiunile rectius cersitorlele loru si tote meetingurile (intr'unirile) brittanice nu voru poté schimbá starea presente a lucruriloru. Angli'a, carea in cuventulu tronului d'fese „restaurarea Tiarismului nemtiescu va intemeiá ecuilibrulu (!) europeanu“, va vedé acusi cu daun'a sa, ce insemnetate potu avé cuvintele desierte facia cu istori'a. Austri'a are sè o patiesca si mai réu. Precum elle plansera cu lacrima de crocodilu a supr'a Franciei, asié voru plange acusi alte poteri a supr'a loru.

Itali'a inca va fi silita a bé d'in pocalulu amaritiunii, ea inca va avé sè platesca nerecunoscenti'a sa. Ultramuntanii d'in Austri'a, Belgiu si tierrele catolice alle Germaniei se ingrigescu de acum a-i pregatit incurcature d'in caus'a Romei, adeca a pontificielu devenitu infallibile.

De la numirea noului ministeriu austriacu, ultramuntanii aliatu cu feudaliu incepu a-si redicá fruntile, temerea este mare cá reactiunea in tote directiunile se apropia si amenintia pucinele libertati de cari s'a bucuratu pana acum poporele monarcei absburgice. Se d'fice cá la numirea noului ministeriu austriacu man'a lui Helfert, acestu copillu de sufletu allu lui Bach, si autoru allu concondatului, ar' fi mestecatu cártile. Daca intiellegemu bine celle intemplate si cari sunt in cursu a se intemplá, agerii (!) barbati ce statu ai Austriei ambla éra, cu grieri in crieri, a oppune putred'a potere a catolicismului, colossleli poteri a protestantismului devinitu precumpentoriu prin ideile salle liberali si prin restaurarea imperiului nemtiescu, assemene protestantu. — Catholicismulu, carele prin pontificiele infallibile afuricesce progressulu si tote ideile moderne, este in deca-

dintia pipaita, este intru totale imposibilitate de a se mai poté oppune protestantismului, acestu potinte torrentu carele cotropesce totu ce i mai stá in calle d'in ruginitele institutiuni alle catholicismului stagnante. — Éra Austri'a! acestu statu, carele vegetédia d'in sfárematurele trecutului, si nu este in stare de a imbracisá necu una idee vivificatoria, in allu curu s'au ce traciata, se paralisedia státe interese confessionali si nationali, este in sa-si impotentia intrupata. Nu catholicismulu este a se oppune protestantismului, ci libertatea curata, santa, precum trebuie sè fia spre a insufléti tote poporele si a li dá poteri gigantice pentru a se poté oppune cu resultatu cotropirei ce ne amenintia. „Junckerii“ si „Muckerii“ Borussianismului nu prin Junckerii si Muckerii austriaci voru poté fi devinsi odienora, de una mie de ori nu, pentru cá Junckerii si Muckerii (feudali, ruginiti si alte locuste d'astea) ostrunguresci sunt mai afurisiti de cátu pretinsii Junckeri si Muckeri prussianesci. Curatfi mai antáiu Ostrunguri'a de acésta ciuma si numai apoi vorbiti despre poteri ce aveti sè oppuneti Tiarului protestantu. Pana atunci inse preserati-ve capetele cu cenusia voi renumiti barbati de statu ai Ostrunguriei, patimitoria de langore acutasi aproape nevindecabile.

„Beust se duce, Beust remane“ este variantea diurnaleloru ostrunguresci. Noi avemu ratiunile nostre de a crede cá Beust „a ernatu“ Beust se duce adi mane. Calle buna! De nu i-amu mai fi audítu de nume! Un'a mai credemu, cá Beust ducandu-se, duce cu sine si pre fratele sèu de cruce, pre coconulu Andrászi. Cine va urmá colo, cine aici? De abuna sama acei-a caroru-a acesti diocuri au pregatitu callea, drepte facundu cararile loru, adeca vechii conservativi si ultramontani. Ecce pentru ce nu ni pare de felu réu cá se ducu amendoi acesti pseudo-liberali. Semi-ultramuntani.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 17. febr., 1871.

Presedintele Paulu Somssich deschide siedintia de asta-di a camerei reprezentantiloru la 10 ore a. m. Dupa verificarea procesului verbalu alu siedintiei trecute, se voteza bugetulu camerei pentru lun'a lui februaru in suma de 73.541 fl. 33 cr.

Camer'a trece la ordinea dílei: desbaterea generale a supr'a bugetului ministerului de culte si instructiune publica. Ales. K ö r m e n d y si-continua vorbirea, intrerupta in siedintia precedentu, si vorbesce despre starea de totu neglésa a instructiunii poporului. — Carolu P. S z a t h m á r y, facundu atentu pre noulu ministru la pedecela ce se punu progressului, accepteza bugetulu de basa pentru desbaterea speciale.

Colomanu T i s z a, vorbindu despre reformarea radicala a instructiunii, presinta unu proiectu de conclusu, dupa care camer'a invita comisiunea esmisa pentru scrutarea originei si naturei fondului religianariu si alu universitatii, ca sè-si incepa fára intardiare activitatea, si incependu-o sè o continue cu diligintia mare, pentru ca sè pota relatá camerei cátu mai curundu. — Paulu N y á r y partinesce proiectulu d'in cestiune, care se si primesce unanimu, si se induce in procesulu verbalu.

Emer. H e n s z l m a n n presinta urmatoriulu proiectu de conclusu: „considerandu, cá instructiunea formeza pentru statu uua cestiune de vietia; considerandu, cá agendele ministeriului de instructiune sunt s asié numerosé, si in venitoriu se voru mai immultá; considerandu difficultatile ce se nascu d'in unirea ambeloru acestoru portfoiuri, despre cari atesta si tractarea cu scolele, cu ocaziunea prefaceri loru in scole simultane; in fine, considerandu cá despartirea acestui portfoiu nu se pote neci una-data esecutá mai usioru decátu in momentulu presente, candu s'a numitu unu nouu ministru de instructiune: camer'a invita ministeriulu ca, pana candu se va cassá cu totulu ministeriulu cultelor, sè presinte unu proiectu de lege, relativu la despartirea portfoiului cultelor de celu-a alu instructiunii.

Michaiu T a n c s i c s punu pre mésa camerei unu proiectu de conclusu forte voluminosu, relativu la regularea perfecta a afaceriloru confessionale si ale instructiunii. — Dupa una discutiune scurta de regulamentu, camer'a respinge tiparirea proiectului de conclusu.

Ernestu S i m o n y i desaproba, cá cu ocaziunea implerii locu'i vacantu alu ministeriului de instructiune nu s'a respectatu usulu parlamentariu. S'a numitu ministru unu individuu, care nu e membru alu neci unei camere. Ar' fi fostu neincungiuratu de lipsa, ca ministru sè-si dáé programulu, si inca in momentulu acestu-a cu atátu mai tare, cu cátu desbaterile bugetarie sunt. Asié a ocaziune, candu ministru pute n constrinsu de deputati a vorbi, prin urmare a-si aretá colorea. Ministru n'a facutu acésta, ba neci nu s'a presintatu in camera, prin ce a documentatu in modu evidentu, cá nu cunosce agendele unui ministru. De ora-ce inse oratorele nu voiesce a vorbi scaunului ministeriulu, pre unu momentu retace intrebárilu, pre cari le ar' fi pusu ministru.

Aronu S z i l á d y spera multu de la esperintiele practice alu noului ministru si dechiaru, cu privire la asertiunile deputatului S c h w a r z, cá pre terenulu instructiunii e a amicu alu decentralisatiunei si nu alu centralisatiunii. — Ales. H o r v á t h, polemizandu contra deputatulu S c h w a r z, accepteza bugetulu. — Iuliu S c h w a r z, protecteza contra acestei intrepétari a vorbirei sale.

S i g i s m u n d u B o r l e a vorbesce despre legea pentru scolele poporale d'in punctu de vedera alu natiunalitatiloru. Si a numitu critica forte aspru institutiunea inspectoriloru scolari. Guvernulu a proveditu pre domni acesti-a cu salarie mari si tiluri sonore, inse ei nu luora nimic'a totu díu'a, si asié nu livine in cugetu a-si impliní chismarea. Pentru ca sè nu li fia tempulu indelungatu, gaver-nulu li-a datu si unu personalu micu, dar' destulu de mare pentru a formá una societate de preferantiu. Inspectorii nu intielegu limbele tieriei; celu ce scie nemtiesce, ungu-guresce, francesce, pote si slovacesece, nu pricepe si romanesce, si cine scie romanesce, nu scie serbesce. Dreptu-ace'a oratorele invita guvernulu ca cu ocaziunea numirei inspectoriloru scolari sè considere si natiunalitatile. (Vorbirea o vomu publicá. Red.)

Ne mai fiindu inscristu neci unu oratoru, presedintele dechiaru terminata desbaterea generale.

Secretariulu de statu, Gedeonu T a n á r k y, luandu cuventulu, spune, cá nu e insarcinatu a se delassá in discuterea principiiloru generali, si-iè inse cutezarea a respunde la unele observatiuni cari nu atingu pre tare laturea principiala a obiectului, si cu privire la cari nu preocupa pre ministru. Asié deputatulu H o f f m a n n, continua oratorele, a intrebatu, cum se va conformá noulu ministru facia de proiectele de legi presintate de antecessorele sèu; la aceste respunde in numele noului ministru urmatoriele: Dupa-ce proiectele de legi despre organizarea universitatii d'in Pest'a si Clusiu, despre reformarea scoleloru mediocre si a politecnicului s'au transpusu degiá in vietia repositului Eötvös unei comisiunii de specialitate spre deliberare si modificare, aceste proiecte se voru lasá si pre venitoriu comisiunii numite spre pertratate, si, la casu candu noulu ministru va face modificari la aceste proiecte — ce'a ce se va intemplá mai alesu cu proiectulu de lege despre scolele mediocre — le va comunicá comisiunii cestiunata. Relativu la celelalte proiecte de legi, cari nu s'au transpusu comisiunii, ministru si-retteine dreptulu a dechiará insu-si, daca le va retrage sèu nu.

Cu privire la numirea inspectoriloru scolari, oratorele spune, cá ministrii trebuie sè caute cu lamp'a lui Diogene dupa barbati capabili, si si-potu gratulá daca li succede alegerea. In fine respundendu deputatulu Sigismundu B o r l e a, d'fice cá comitatulu Zarandu neci nu costitue vre-unu scaunu scolasticu, si cá numai pentru ace'a nu s'a numitu neci unu romanu inspectoru scolariu, pentru cá guvernulu n'a aflatu cu cunoscut'a lampa a lui Diogene neci unu individuu capabilu intre romani (Minunatu argumentu constitutionalu. Raport).

Siedintia se inchiaia la 2 ore d. m.

Siedintia de la 18. febr. 1871.

Siedintia se deschide la 10 ore, sub presedintia ordinaria a presedintelui Paulu Somssich. — Dupa cetirea si verificarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, si dupa presintarea mai multoru petitiuni cari se transmitu comisiunii petitiunarie,

Georgiu S t r a t i m i r o v i c s adreseza ministru presedinte urmatori'a interpellatiune: Considerandu incurcaturele politice d'in Turci'a, iatru pre dlu ministru presedinte, daca voiesce, si candu voiesce a respunde la interpellatiunen mea, facuta in acésta privintia mai innainte cu 14 díle?

Georgiu Zlinzky interpelleza pre ministrul comunicatiunii, daca are cunoscinta ca impleturile de la fluviile Crisiu si Bereteu se strica de catre locuitorii marginasi prin ce se cauzeaza una dauna de sute de mii, si daca voiesca a lua masuri ca celu putieniu asemene stricatiuni se nu se faca si la impleturile de la Tibiscu, Dunare si de la alte fluviu?

Interpellatiunile se voru comunica ministrilor concerninti.

Conformu conclusului mai recinte alu camerei, Ignatiu Hajdu si b. Franc. Fillembaum relateza in privinta petitiunilor transpuse comisiunii petitiunarie extra seriem. Petitiunile se referescu mare parte la infintarea tribunalelor districtuali si se decide, a se transpune in cancelaria camerei, pentru ca deputatii se se pota informa in privinta diferitelor cereri ce contieniu.

Camera trece la ordinea zilei: desbaterea speciale a supra bugetului ministrului de culte si instructiune publica.

Sub titlulu 1, administrarea centrale, sunt preliminari 261. 800 fl.; se voteza numai 259. 800 fl. — Sub titlulu 2. administrarea afacerilor scolare, s'au preliminaru 265. 240 fl. Comisiunea financiara propune a se vota pusetiunile acestui titlu cu sumele urmatorie: pentru inspectori supremi districtuali 28.200 fl.

Carolu Szathmáry se povoca la una dechiaratiune d'in anulu trecut a fericitului Eötvös, dupa care acesti inspectori supremi, siese la numeru, voru fi delaturati inca in cursulu aceluia-si anu, cu tote aceste inse ei aparau era in bugetu. Acesti-a sunt superflui, ca-ci iurisdictione lor se estinde numai a supra gimnasielor catolice si n'au neci unu lucru; dreptu acea propune a se cassa aceste posturi.

Secretariulu de statu Ged. Tanáry dechiaru, ca acesti inspectori supremi nu se pota inca delatura, ca-ci atunci ministerulu trebuie se correspunda immediatu cu gimnasiile, si la casulu acestu-a trebuie immultitu personalulu in centru.

Paulu Hoffmann privesce inspectori cu totulu superflui. Oratorele e convinsu, ca ministerulu pote forte bine termina agendele lor si fara immultirea personalulu in centru. Afara de acea si spiritulu, in care opereza inspectori, e de totu daunosu. La casu candu nu se voru pota delatura numai de catu, oratorele dechiaru ca e gat'a a vota sum'a inca pre catu-va tempu, inse i-ar' mai placé, daca s'ar' accepta propunerea deputatulu Szathmáry. — Iuliu Schwarcz pledéza in favorulu sumei de mai susu, propusa de comisiunea financiara pentru inspectori supremi, carea se si voteza.

Pentru inspectori de scole populare comisiunea propune a se vota, in locu de 228,940 fl., 226,940 fl. — Col. Tiszá, combatandu activitatea unora inspectori, cari paru a-si fi pusu de cugetu a acitia confesiunile, dechiaru, ca voteza rubric'a d'in chestiune, inse face atentu pre noulu ministru alu instructiunii, ca se nu sufera asemene abuzuri si inconveniente ale inspectorilor. — Ales. Körmeny inca desaproba procederea inspectorilor scolari, si presinta unu proiectu de lege in privinta lor. (Se va tipari si distribui.)

Sigismundu Borlea, combatandu asertiunea secretariulu de statu, Ged. Tanáry, ca guvernulu pentru acea n'a numitu pre neci unu romanu de inspectoru scolaru, ca-ci nu a aflatu neci unu individuu capabilu, dice, ca cunoscute lampa a lui Diogene in man'a guvernulu lumineza la totu casulu forte reu, ca-ci altmintrelea guvernulu nu ar' fi pututu trece cu vederea pre Dumitru Ionescu, Vasiciu, dr. Maioru, dr. Siandoru, cari s'au ocupatu d'in tineretie cu instructiunea, si sunt recunoscuti de barbati de specialitate. Deci guvernulu ar' fi gasitu intre romani individi capabili, de cum-va nu i-ar' fi cautatu cu ochii inchisi. (Vorbirea o vomu publicá. Red.)

Dupa-ce mai vorbira: Gabr. Várady, Ged. Tanáry, Sava Vukovics si Eduardu Zsedény, camer'a voteza rubric'a dupa preliminarulu comisiunii financiare, in suma de 226.940 fl.

Rubric'a III. contiene preliminarulu pentru comisiunile esaminatorie. — Comisiunea financiara recomanda camerei primirea sumei preliminate.

Tom'a Vécsy afla ca esamenele sunt pre superficiale, inse si ilegale, fiindu octoate tieriei in 1850 de guvernulu austriacu; dreptu-ace'a presinta unu proiectu de conclusu, dupa care camer'a invita pre ministru a presinta catu mai curundu unu proiectu de lege, relativu la regularea esamenelor de statu la universitate si academie. — Poula Hoffmann, Col. Ghyczy si Demetriu Horváth pledéza in favorulu proiectulu lui Vécsy, care se si primesce.

Gregoriu Patrúbany presinta urmatoriulu proiectu de conclusu: Camer'a invita pre ministru a-si casciga date autentice, daca se pote desfiinta cursulu chirurgicalu de la universitatea pestana fara periclitarea stării sanitare a tieriei?

Gabr. Várady nu voiesce a presinta neci unu proiectu de conclusu, ci cere desluciri de la secretariulu Tanáry, daca s'a executatu, si cum s'a executatu conclusulu de anu alu camerei, relativu la infintarea unei catedre pentru omeopatia la universitatea pestana? — Secretariulu Tanáry spune, ca pentru catedra de omeopatia a re-

cursu numai unu individuu, care apoi s'a propusu Majestáti Sale spre numire.

Iuliu Schwarcz nu ifa cu scopu, ca la facultatea filosofica se dau numai diplome de doctoru in filosofie, d'in contra oratorele crede a fi multu mai corespundetoriu intereselor sciintiei, daca doctoratulu s'ar' distribui dupa singuratecele grupu ale sciintieloru, cari se propunu la acasta facultate.

In fine, camer'a decide a transpune proiectulu de conclusu alu deputatulu Patrúbany comisiunii pentru instructiune.

Siedinti'a se inchiaia la 1 3/4 ora d. m.

Romanii

si

Constitutiunile Transilvaniei.

(Urmare.)*

Pre langa tote uneltirile astute ale magiarilor de a impedece ori ce dieta in Transilvania, romanilor, staruitoru loru patriotici si nationali, li-au successu, ca reprezentanti'a tieriei convocata pentru iuliu 1863, se se pota intruni in aceea-si di la Sabiu in otelulu „Imperatulu romanilor.“ Aci, si prin acasta dieta s'a reapucatu firulu dreptulu publicu alu Transilvaniei, care firu era amerintiatu in rumpere si perdere prin uniunea fortata si unilaterale a magiarilor de la an. 1848., si care firu sub revolutiune pare intreruptu, sub absolutismu era ascunsu, dar' care firu nici odata n'a peritu, nici-odata nu era nimicitu: elu continua in esistentia sa, precum continua firulu totoruru drepturilor eterne, nealienabili, neprescriptibili.

Diet'a Transilvaniei s'a intrunita la 1. iuliu 1863. in Sabiu.

Nimici mai legitimu, nimicu mai legalu, de catu acasta dieta.

Ea a fostu convocata de principele legitimu alu tieriei. Legea i da acestu dreptu. „Generalis dictae, et conventionis nobilium Transylvaniensium, de regio mandata, vel domini Waivodae Transylvani Edicto celebrandae“ — dice Tripartitulu la partea III. tit. 3. §. 10.

Adeveratu ca principele la convocarea dietei a emanatu proprio motu unu regulamentu de alegerea deputatiloru. Legalitatea acestui pasiu inse o da si o justifica acea impregiurare, ca elu era neevitabilu pre langa o lipsa totale a unei legi electorale care se fia fundata pre principiulu reprezentatiunii poporulu de o parte, si de alt'a, acelu regulamentu nu viola intru nimicu legile publice-fundamentale ale tieriei; d'in contra, elu era necesarin, si dictatu de acea inalta justitia politica, ca la dreptulu de legislatiune se partecipe nu mai multu numai castele privilegiate, cari dupa legile feudali numai singure exercitau acestu dreptu, ci se partecipe acum si poporulu, adeca acea classa a poporulu, care prin legile vechi feudali era cu totulu esclusa de la drepturile politice in tiara, dar' care acum si ea se bucura de drepturile libere civili. Acestu actu alu principelui nu sta in contradictiune nici cu principiile rationale ale constitutionalismulu; ca-ci principele chiar' in rescriptulu convocatoriu dice apriatu, ca „acestu regulamentu de alegere lu emana in lips'a altei legi aplicabile asta-di, si numai pentru acestu casu“, si provoca pre reprezentatiunea tieriei anume, ca ea „se-si faca o lege electorale, si se o subscréna spre santionare.“ Prin urmare, acestu actu alu principelui, care materialmente cuprinde in sine tote calitatile constitutionalismulu, si care in sensu constitutionalu nu este alta decatu o emanatiune a dreptulu de initiativa — acestu actu, dicemu, nu era lipsitu de calitatile legalitatii.

In Transilvania nu era lege electorale in sensulu propriu alu cuventulu. Articululu XI. de la a 1791. nu tratéza nici despre dreptulu de alegere, nici despre modulu cum se se faca alegerile. Elu tratéza numai despre partile constitutive ale dietei; si aceste sunt: guvernulu, tabl'a regéca, prefectii (comitii, judii, capitani supremi), regalistii, deputatii districtelor si cetatiloru libere. D'in art. XII. de la a. 1791. se deduce, si in practica anca era asiá, ca congregatiunile districtelor alegeau deputatii d'in sinulu lor; ér' congregatiunile erau compuse numai d'in nobili, adeca unguri, adeca magiari privilegiate; nenobili, suditii, tieranii, poporulu romanu, care raspundea contributiunile si purta tote greutatile, era cu totulu esclusu de la congregatiuni, prin urmare era esclusu de a poté alege si de a poté avé reprezentantii sei. Art. II. de la a. 1848. care a improvisatu unu regulamentu de alegere, este chiar atatu de nelegalu ca si legea despre uniune; elu é facutu pre bas'a legiloru feudali de mai nainte, si escluse pre romani de la drepturile nationale si politice de o parte, de alt'a elu, precumu insu-si dice, é improvisatu numai ad hoc pentru tramitarea deputatiloru nu la diet'a Transilvaniei, ci la cea a Ungariei, unde fara convoierea romanilor, nici-odata nu se voru poté tramite legalmente si juridicamente deputati.

Prin urmare, o repetim ca fatie cu impregiurarea, ca feudalismulu, celu putfnu in sensu materialu, si iobagi'a se stersese, fatie cu lips'a totale de o lege electorale, dupa

*) Vedi nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 si 15 ai „Fed.“

care se pota participa si poporulu romanu nu numai la alegere, ci si la eligibilitate: principele a fostu in dreptu a emite unu regulamentu de alegere basatu pre principiile reprezentatiunii poporulu; care inse noi, departe de a-lu considerá de celu mai perfectu si corespundetoriu acestor principi, dar care celu putfnu facea posibilu intrarea poporulu romanu in vietia publica de statu a Transilvaniei, si in exercitarea drepturilor publico-nationali.

Pre bas'a acestui regulamentu s'a intrunitu diet'a Transilvaniei in Sabiu la 1. iuliu 1863.

Ce a facutu acasta dieta?

Amu spusu.

Ea a reapucatu firulu vietiei constitutionali in Transilvania; ea a fostu expresiunea factica a dreptulu de independinta legislativa a Transilvaniei; ea a inauguratu diet'a nouu dreptulu de propriu guvernamentu, de propria legislativa, de propria justitia si administratiune in Transilvania; ea a reabilitatu constitutiunile de dreptu publicu ale Transilvaniei — si a redatu Transilvania sie-si „velut propriam habentem constitutionem nullique alteri regno subiectam“; si in asta inalta consciinta legale si juridica, ea, conscia institutiuniloru transilvane basate pre nationalitati, a restituitu natiunea romana in drepturile usurpate si rapite, in drepturile de natiune politica, asemene cu ungro-secuii sasii, cu cari, romanii si impartisera drepturile cu secole mai nainte, dar' d'in cari drepturi ungro-secuii si sasii astutamente scósera pre romani.

Diet'a dela 1. iuliu 1863. d'in Sabiu era expresiunea dreptulu publicu alu Transilvaniei, si realitatea „trium nationum“, ungro-secuiloru, sasiloru si romanilor.

Transilvania era redata natiuniloru, popólorulu sale. Popórele ei, ungro-secuii, sasii si romanii, poteau se-si pune bas'a fericirii, prosperarii statulu si nationalitatii lor.

Numai atunci, si in acelu modu de guvernamentu si legislatiune propria a Transilvaniei, poteau ei se fia cu totii fericiti. Altmintre, sub alte conditiiu nici-o-data; celu putfnu nu cu totii, si impreuna. Voru poté fi fericiti unulu, cate unulu: ungro-secuiulu sub dualismu adeca ungrismu in Transilvania; sasulu sub centralismu, adeca germanismu in Transilvania; romanulu sub — dissolutiunea si a dualismulu si a centralismulu, magiaru si germanu: dar' impreuna in Transilvania, numai pre bas'a constitutiuniloru acestei-a, numai cu legile ei in mana recunoscutorie de natiunea ungro-secuia, sasa si romana, assecuratorie de limb'a si nationalitatea loru a tuturor, santionatorie — ca se dicemu asiá — de libertatile loru individuali-personali si individuali-nationali: numai asiá, si in singurulu acestu modu, voru poté ungro-secuii, sasii si romanii se fia fericiti in Transilvania. Ramanendu totu-de-a-una fideli apertori ai institutiuniloru tieriei; reformandu-le impreuna si totu-de-a-una pre bas'a dreptulu de independinta si autonomia a Transilvaniei; sustienendu totu-de-a-una intactu si neviolabilu principiulu libertatii, si libertatea nationale; assecurandu individualitatile nationale: numai asiá Transilvania va fi impacata, si ungro-secuii, sasii si romanii, fia ei iubiti si fericiti!

La aceste la tote era se pune basa solida si stabila „universitas Valachorum, Hungarorum et Saxonum“ in diet'a Transilvaniei de la a. 1863.

(Va urma.)

Discursulu

deputatulu nationalu Mircea B. Stănescu, pronunciatu in siedinti'a de la 9. febr. a camerei reprezentantiloru, cu ocaziunea pertratarii bugetulu ministrulu de justitia.

(Fine.)*

In anulu 1867 s'a presintatu pretorelui d'in cerculu Lipov care acum siede pre banele deputatiloru, una actiune summaria in limb'a romana, fiindu-ca ambele partide d'impreuna cu advecatulu erau romani. (Una voce d'in drept'a: Negu, nu e adeveratu.) In actiune s'a cerutu defigerea terminulu de pertractare si totu-una-data si pertractarea. Pretorele a adusu inse urmatori'a decisiune:

De-ora-ce eu nu intielegu cuventulu pretura, sub care m'a prezentatu actiunea, si de-ora-ce advecatulu nu e advecatu romanu, ci magiaru, resping actiunea. —

Contra acestei decisiuni s'a datu recursu de nulitate; recursulu avu asemenea sorte, fiindu-ca pretorele a trebuitu se fia consecinte; neprimindu actiunea, nici recursulu nu l'a potutu primi; contra acestei decisiuni s'a datu de nouu recursu de nulitate, care inse si asta-di jace la curtea de cassatiune. Éta dar' ca una actiune prezentata in 1 ianuariu 1867 nici pana asta-di n'a ajunsu la pertractare.

Am insiratu aceste esemple pentru a atrage atentiunea dlui ministru de justitia a supra acestor impregurari abnorme.

Mi se va obieca pote, ca pentru-ce nu am cercatu remediu de dreptu la comitetulu comitatensu? Recunoscu ca m'asiu fi potutu folosí de acestu dreptu, inse ni este bine cunoscutu, ce servesce de cinosura la compunerea comitetulu; — prima linia: afinitatea, cognatiunea, amicitia, si a doua: respecte politice. Oficialii alesi de unu as-

*) Vedi Nr. 14 alu „Fed.“

semenea corpu sunt persoanele sale grate, că-ai alteam nici pretorele amintitu nu ar' fi fostu alesu in unu cercu unde sunt numai doue comune germane, ér' cele-a-lalte tote romane. A cercá remediú la comitetu, acolo unde scimú cu siguritate că nu vomu afá, este lucru in daru. Prin apellatiunea, ce amú fi facutu contr'a acestoru abusuri, totu d'in acele-a-si cause si motive politice, amú fi seceratu asemenea rezultatú, — respingere, cu tote-cá in §. 7. alu legii de nationalitate apriatu se dice, că fia-care partida este indreptatita a-si dá actiunea in limb'a sa materna, si judele este obligatu a aduce decisiunea totu in aceea-si limba. — Ára §. 9. suna: In causele civile si criminale, cari se pertracteaza prin intrevinerea avocatului, processulu de gá intentatu conformu usului de pana acum se pote continua in limb'a in care este data actiunea. Precum cu totii bine scimú, la iudicium d'in Ungari'a si Transilvani'a, in intielesulu ordinatiunilor emanate prin cancelari'a aulica si locotenintia, s'au introdusu limbele diferiteloru nationalitati; estu-modu s'a introdusu si in comitatulu Aradului limb'a romana, ca limba processuale.

Acestu usu, la care se refreco si §. 9. alu legii de nationalitate, a sustatu, si avocatii nemagiari, tienendu strinsu elu, si fiindu totu-odata una usiuretate mare pentru d'insii de se folosi de limb'a lorú materna, au datu nenumerate acuzaminti, atátu la tribunalulu cetatianscu, cátu si comitatensu, dar a avé temerea de a fi respinsi cu actiunea d'in caus'a limbei, ce nice cá s'a intemplatú, la d'in contr'a s'a intemplatú si aceea, cá unu evreu ca inctu instruitu prin care-va politicandru séa leguleiu, a facutu exceptiune in contr'a actiunei data in limb'a romana; elu nu s'a aperatu, si asié i s'a datu nou terminu de pertractare, dar' neinfaciandu-se nici atunci, fá contumaciastu. Dupa acést'a a datu recursu de nulitate la curi'a regesca, recursulu inse s'a reprinsu; estu-modu in curi'a regesca si respectivulu tribunalulu a recunoscutu existintia usului si poterea lui obligatoria.

Voiu mai aduce inca unu casu, care va reversá lumina a supr'a arbitriului care se practizeza la noi. Inainte de intrarea in vietia a legii de nationalitate si a noiei procedurú fui reprezentantele unei partide, si ca atare luai protocolulu de pertractare in limb'a romana, avocatulu contrariu a facutu exceptiune, dar' judele a adusu mai multe decisiuni nemeritorie, prin cari a recunoscutu dreptulu de limba, si a primitu actiunea. Dupa promulgarea si intrarea in vietia a legii de nationalitate, tribunalulu adusesé una decisiune, prin carea me obligá a traduce in limb'a magiara tote actiunile si apellarile luate la protocolu inainte de ace'a cu 1—2 ani, la d'in contr'a voiú fi contumaciastu.

Marturisescu, pana atunci nu am sciutu cá legile sé liba potere retroactiva (lex ad praeteritum trahi nequit), tribunalulu, pentru a-si justificá procedur'a, se provocá la legea de nationalitate, d'in care inse se pote vedé chiaru contrariulu. Dar' chiaru si in casulu, candu legea de nationalitate nu ni-ar' dá dreptulu a portá respective continuá processulu in limb'a nostra, ea nici atunci nu are potere retroactiva. Inse ce valere are ratiunea si dreptulu acolo, unde domnesce arbitriulu.

Capetái terminu nou de pertractare, la care asiú fi fostu silitu a admanú archivarului tote actele acum a dou'a ora in traducere magiara. Archivarulu inse aduce una decisiune, prin care mi respinge primirea actelorú; — si daca dupa atáte-a secature, me indestuliam cu decisiunea amintita si me departam, eram contumaciastu legalminte, fára ca in protocolu sé se fia facutu mentiune despre presentarea mea. Am cerutu atestatu, pentru ca sé me potú justificá, inse mi s'a denegatu. In fine a adusu una decisiune, prin care mi se respingu actele, d'in simplulu motivu, cá acele-a sunt scrise in limb'a romana. — Cu ce dreptú a potutu archivarulu a aduce citat'a decisiune, nu sciú, — d'in parte-mi nu am aflatu paragrafu in procedur'a civile, care se dée archivarului dreptulu de a aduce asemenea decisiuni. Am aretatu caus'a la tribunalulu orasienescu, rogandu-lu sé binevoiesca a-mi primí actele si a aduce judecata. Tribunalulu, dandu locu decisiunei archivarului, mi-respinse cererea; contr'a acestei-a dedú recursu de nulitate la curia reg., aretandu-i cá tribunalulu cetatianscu nu a avatu dreptulu a-mi impune obligamentulu de a traduce actele presentate inainte de 2 ani. Pentru intarirea assertiunilor mele am aclusu in originalu mai multe sentintie, ce s'au adusu in cause portate in limb'a romana, subscrise de judele primariu alu cetáti Aradu si prevediute cu sigilulu acelei-a-si. — Tribunalulu orasienescu, pentru a scapá d'in acést'a pusetiune neplacuta, face una relatiune cu totulu contraria adevérului, asserandu cá innaintea tribunalulu orasienescu nu s'au portatu nici una-data processe in limb'a romana. Curtea de cassatiune, in motivele decisiunei aduse, recunosce cá tribunalulu, nu a processu correctu, dar' totu-si primí de base relatiunea falsa a tribunalulu si, trecendu cu vederea sentintiele, decisiunile si aclusele scose d'in processe portate in limb'a romana, aduse totu prin acelu-a-si tribunalulu, respinge recursulu.

Astu-feliu fui silitu a continuá si a portá processulu a dou'a ora in limb'a magiara. Nu vorbescu, onorab. camera, in interessulu meu, ci in interessulu acelorú partide serace, cari de 4 ani accepta judecat'a, dara d'in caus'a unei procedurú arbitrarie si illegale nu potú capetá. Éta dara inca unu defectu principálu alu justitiei.

Precum acestu casu specialu, asié si cele-a-lalte le-am instratu — precum am mai repetitu d'in singurulu motivu,

ca sé atrágu atentiunea dlui ministru a supr'a lorú si sé-lu facu atentu la impregiurarea, cá existe tribunalulu orasienescu care face relatiuni false la curtea de cassatiune, fára de a fi pana acum pedepsitu.

Este lucru dorerosu, cá la tribunalulu cambialu nu este denumitu nici unu romanu spre daun'a si in detrimentulu partideloru romane. Spre ilustrarea assertiunei mele voi aduce éra-si unu casu specialu, care nu de multu s'a intemplatú la tribunalulu cambialu. Una partida citata la tribunalulu, nu a voitu a-si luá advocatu, ci s'a dusu singura in persona si a imbiatu pre contrariulu cu impacatiune, la intregulu tribunalulu inse nu s'a aflatu unu singuru omu, nici chiaru cancelistu, care lar' fi intielesu, a trebuitu dara sé alerge prin tota cetatea, ca sé-si afle unu omu, care sé fia in stare a luá impacatiunea la protocolu.

Este lucru tristu, cá legea de nationalitate, care premine nici decátu nu me multumiesce, nu se respecteaza, si esperinti'a de 4 ani nu me indreptatesce a crede, cá ministerulu de justitia va lucrá intr'acolo, ca sé incete reulu, si legea sanctionata sé se respecteze atátu d'in partea lui cátu si d'in partea iudiloru subalterni. — Securitatea vietiei, a libertáti, onorei si averei este periclitata si in una stare abnormala, ér' procedur'a observata facia de nationalitati nu ni promite nici unu bine. Atrágu deci atentiunea dlui ministru de justitia ca, daca nu se va face dreptate conforma legiloru si daca nice in viitoriu nu se voru respectá legile aduse pana acum, sé nu se mire de nemultumirea generale a poporului.

In fine, inchiandu cu proverbulu latinu: Fiat justitia, aut pereat budget, nu potú primí bugetulu nice chiaru in generalu.

(Rectificatiune.) In nr. 12, „Feder.“ a. c., se stracorase un'a coresp. tendentiosa, prin carea autorulu ei tindeá a petá caracterulu nationalu alu Dlui protop. si profes. de limb'a si liter. rom. in Clusiu Gavrilla Popu, nefiindu-se a dice cá laudatulu D. protop. in calitatea sa de profes. ar' propune magiarsce studiulu limbei rom. Noi ne indoiramú d'in capulu locului si nu ni veniá a crede cá unulu d'intre primarii factori ai marelui actu nationalu de la Blasiu ar' fi potutu comite gresiel'a cestiunata si presupunendu faptulu, i dederamú insi-ne splicarea, crediendu cá dora directiunea gimnasiale sub pretestu cá limb'a propunerii in acellu institutu e cea magiara, i-ar' fi impusu dlui profes. detorinti'a de a propune magiarsce studiulu limbei romane, precum acést'a am patitu-o noi insi-ne aici.

Primimu in asta cestiune una declaratiune de la Clusiu, semnata de mai multi studenti rom. (de cl. VI, VII si VIII.) prin care, scriea impartesitorului se desminte, se declara de calumnia nerusinata. Cu viua placere grabimú a dá satisfactiune si deplina reparare a onorei vatemate. Ascultatorii dlui profes. insultatu in sentiemintele salle celle mai delicate, sunt intru adevérul cei mai competenti a marturisi: in care limba propune dl. profesor, si noi cu bucuria relevámú d'in declaratiunea lorú urmatoriele mominte. „Primulu passu alu Dlui protop. ca professoru ce l'a facutu in gimnasiulu la care propune, au fostu romanescu, pentru cá nu numai cá incepú a propune romanescé ci intrudususe cá manualu gramatic'a Dlui Can. Cipariu, eliminandu astfel gramatic'a romano-magiara a dlui Fekete, carea se propusesé pana aci. De altmintea chiaru de ar' vré sé propuna magiarsce, n'ar' avé cui, cá-ai nece unu puiu de magiaru nu asculta stud. limbei rom. — Mai de parte d. protop. abié de cincí lune venitu in Clusiu, au adunatu sodalii rom. pentru a formá „Reuniunea sodaliloru“ analoga cellei de Sabiu si statutele inca sunt in lucrare, a fora de acést'a, dsa ostenesce amblandu d'in casa in casa pre la maestri rogandu-i, ca sé lasse pre invetiaceii de romanu a frecuentá scól'a de domineca, éra dupa ce va pune la calle reuniunea sodaliloru rom., voiesce a-si aduná poporeni cei de clasa de mediulocu, cá d'in candu in candu sé li dee prelegerei publice despre unele obiecte folositorie clasei de mediulocu a poporului. In fine, cas'a Dlui protop. este loculu diverselorú intruniri nationale in Clusiu.“

Pentru a pune stavila reutáti unoru asemenea calumniatori, precum a fostu si este cellu d'in cestiune declarármu, cá in viitoriu vomu publicá numele calomniatoriloru publici, pentru cá cei curati sé se feresca de d'insii si sé-ieschida d'in societátiile rom. precum este datin'a a segregá oile celle curate de celle calbagiose. Red.

Romani'a.

Adunarea deputatiloru.

Siedinti'a de la 26. ian. 1871.

Siedinti'a se deschide la 1 ora d. m., sub presindinti'a dlui G. Costaforu, si cu implinirea formalitatiloru regulamentarie.

Al. Sihlénu observa cá sunt cáte-va locuri vacante in comisiunile de ancheta parlamentaria, in loculu dloru Tacu si Ionu Balacénu.

Procedendu-se la votu, se alegu DD. V. Holbanu si N. Zatrénu.

Titulescu anuncia dlui ministru de culte una interpelare: daca e decisu a pune in aplicare acum, dupa 6 ani, legea organica sinodale, séu va acceptá legea presin-

tata camerei. G. Manu anuncia una interpelare dlui ministru de resbelu privitoria la scutirea judetieloru Ismailu si Bolgradu d'a participá la recrutarea armatei, si daca d. ministru are de cugetu a resolve cestiunea printr'una lege pre-calea administrativa. A dou'a interpelare o anuncia in privinti'a cassei de dotatiune a ostepi, si daca ministrulu are de cugetu a impreuná fondulu cassei de dotatiune cu donatiuneada de fostulu domnu Cuza.

D. ministru de resbele declara cá e gat'a a raspunde acum. — Manu inse declara, cá nu e pregattiu a le desvoltá acum, dar' preste trei dile va repetá interpelarea (risete.)

P. Carpu anuncia cá are sé interpeleze pre d. ministru de instructiune publica in privinti'a facultáti de medicina. — C. Valénu anuncia una interpelare privitoria la gar'a drumulu de feru de la Slatin'a.

Se continua discutiunea a supr'a proiectului de lege privitoriu la creditulu de 31,000 lei, cerutu de ministerulu de instructiune publica. — Dupa una discutiune scurta se pune la votu proiectulu de lege pentru accordarea acestui creditu, si se adopta.

Siedinti'a se suspende pre 5 minute.

La redeschidere, Costinu Braescu, raportorele comitatului delegatiloru de sectiuni, dá cetire proiectului de lege privitoriu la regularea si marginirea imprumututiloru provisorie ale tesaurului in cursulu anului cu modificárele facute de acelu comitatu, modificári admise si de guvern.

Deschidendu-se discutiunea generale, A. I. Gheorghiu areta cá bugetulu se inchiaia cu unu deficitu enormu, si nimicu nu e mai utile de cátu legile ce l'aru poté ecuilibrá. Proiectulu de lege in cestiune inse ce utilitate aduce? Mai nici un'a. Scopulu principale alu legii nu presinta nici unu mediu d'a pune limita reului, nu raspunde la nici una necesitate. Elu nu creaza nici una resursa, nu pune nici una margine cresterii reului pentru viitoriu. Dfco numai cá ministrulu ce va abusa de lege va fi responsabil. Este destulu atátu? Ministrulu va veni si va indicá unu casu gravu pentru cutare imprumutu, si va cere unu bilu de incredere. — Cestiunea va aterná dar' de fluctuatiunile maioritatiloru d'in camere, fára a avé vre-una sanctiune practica. Candu vomu poté face pre ministerie a respectá legile si a nu influintiá in alegerile camerei, care au sé le controle actele, atunci vomu poté pune limita reului. Ce vremu cu acést'a lege? Vremu sé limitámu imprumuturile provisorie, inse nu aretámú midilocoel prin cari s'ar' poté remedii deficitele. Trebuie sé regulámú mai antáiú si sé ecuilibrámú cheltuelele cu veniturile, sé facemú economie, si atunci trebuie sé vedemú de mai e nevoia de noue resurse. Propune, prin urmure, a se améná proiectulu si a se lasá comisiunea bugetaria sé finésca bugetele, cá-ai lucrarea camerei d'in sectiuni e cea mai buna, cea mai utile.

Leonu Eraclide crede, cá proiectulu in cestiune are mare importantia si dsa lu-sustiene. Prin proiectulu de facia se anula proiectulu acél'a de lege vitiosu, si pre langa acestea, ofere destule garantii: sum'a prevediuta va dá destula incredere particulariloru ca sé incredintieze banii lorú minisierului de financia. Scopulu proiectului in cestiune este stingerea detoriei florante, prin darea de garantie capitaluliloru, punendu-le in positiune a aci, ele si tier'a, cá n'avemú sé mai facemú pecatele de pana adi.

Const. Robescu, ca delegatu de sectiune, areta cá, in unire cu d. Aristide Pascalu, a propusu in comitatu sé nu se fiseze prin lege una suma precisa pentru detoria. Tote cifrele necesarie sunt inscise in bugetu: detori'a sé nu se inseria in bugetu de cátu prin doband'a sa. Dloru au propusu sé se améne legea, ministrulu de financia sé vina sé spuna necesitáti ce va constatá, si in urma sé-se aviseze. — Ionu Agari ci combate opiniunea d. Robescu, indicandu cá camera nici una-data n'a autorisatu pre ministrii a sporí detori'a flotante, si cu tote astea ea adi e enorma. Sistemulu prevediutu in proiectulu de lege in discutiune e mai bunu de cátu celu urmatu pana aci si dsa lu admite.

P. Mavrogheni semnaléza, cá in principiu ne aflámú in facia a doue detorie flotante. Un'a d'in ele este cea regulata prin lege, solvabile prin bonurile de tesauru si remboursabile prin contributiuni. Acést'a detoria si-are procentele inscise in bugetu regulatu. — Acestu principiu inse s'a violatu, detori'a flotanta s'a marita, ministrii nu s'au chiamatu la raspundere, bugetulu a remasu neecilibratu: de aci a dou'a detori'a flotante! Remediulu este a respectá legea si a nu votá bugetele cu deficitu! Proiectulu in discutiune a fostu facutu dar' cu intentiuni bune, dar' nu e practicu. In fine se declara in contr'a luárii in considerare a proiectului de lege. — Cont. Blarembergu sustiene proiectulu de lege ca fórté utile, indicandu modulu celu mai nemeritu alu emiterii bonuriloru, de cáte una cifra fisa midilocu prin care fie-ce imprumutatoriu va poté controlá cifr'a pana unde merge operatiunea. — Arist. Pascalu se unesce cu parerile dloru C. Robescu si P. Mavrogheni.

C. Bratiánu nu se indoesce de avantagiulu acestui proiectu, si de luarea lui in considerare de marea maioritate a camerei, inse sunt unii deputati cari diferu in principiu de prescriptiunile acestei legi. Ministrii toti — intre care si dsa — au fostu toti culpabili, dar' si camerele au fostu culpabile d'a fi acordatu ministriloru concessiunea sé marésca detori'a flotante, si chiaru ieri intrebati de guvern d'in ce sé solvéze creditulu de 31,000 lei, si ati decisu cá d'in detori'a flotante.

A garici intrerumpe si dice: pentru că ne-ati adu- su in această pozițiune, er' A. L a h o v a r i bate d'in pi- tiore!

A garici are dreptu să d'ca asié, dar' cei ce au trecut pre la ministeriu trebuie să fia mai modesti. Chiar' constituent'a a votatu cheltuele cari nu se scieá d'in ce avean să fia platite. Apoi una cauza de marire a detoriei flotante este si neglijerea efectuării încasărilor. Camer'a are dreptu a acordá guvernului credite, si ministrulu să le c'ra: remediulu inse este ca si camer'a si guvernulu să caute midi-loce d'a le acoperi. Să nu se magulésca arenda- sii si contribuabili ca au să li se scada d'ările, in ajunulu alegerilor, ca ministerulu să-si aduca majorități favorabile: atunci d'ările se voru încasá si nu va mai fi nevoia de ob- iectiuni de acele-a, că va fi nevoia de mai multu de 3 milioane si nu va fi cu ce să se plátésca. Terminandu, aduce aminte că s'a d'isu de unii ca această lege e una jucaria, una cofetura, care are de scopu a însielá pre deputati. Ei bine, să aretămú că nu este una jucaria această lege, si roga pre toti amicii săi politici a o votá.

Discusiunea se inchide. — Se pune la votu luarea in considerare a proiectului de lege prin apelu nominal, con- formu regulamentului camerei, si se primesce. — Dupa ace'a se incepe discusiunea pre articole, si articolulu I. se pri- mesce fără modificatiune.

Siedinti'a se inchiaia la 5 ore sér'a.

VARIETATI.

*(Fol'a mensuale), Societatea pentru invetiatura poporului rom. ce apare la Bucuresti, in fasciure de câte 5 cole pre luna, urmédia regu- latu cursulu său si in acestu anu. Nr. 9. ce l'avemu asta-di a mana, este, cá totu-de-a-un'a, prea interessante si instructivu. D'in partea instructiva amintim urm. articli: „Invetiamentulu intuitiv“ de Badilescu, „Cutremurele de pamentu“ de A. . . . „Despre apa“ (conferintiá publica) de Dr. Davila, — Fragm. istor. „Daci'a rom. sub jugulu Gotiloru“ de Bonif. Florescu, in fine „Carbuni d'isi de pa- mentu“ de St. C. Michalescu. — Acésta carte periodica n'ar' trebui să lipsesca neci d'intr'una scola romanesca, cu atâtú mai vertosu că-ci pretiulu ei este atâtú de moderatu, câtú si sco- lele cele mai lipsite si-o potu procurá. Tragamu attentionea pri- mariloru comunitátiloru romane a supr'a acestei foi, necesi- tate preasentita la noi, d'insii sunt detori a o procurá pentru scolele rom. Nu impinga asta detorintiá totu in sar- cin'a bietiloru invetiatori cari abié au d'in ce traf, necum să pota cumperá carti si diurnale. Preutii si invetiatorii să in- demne pre epitropii scoleloru la această detorintiá. Pretiulu foiei este 10 lei noui (ca la 5 fl. v. a.) pre anu intr. Pentru membrii societáti inse numai 5 lei n. (2 fl. 50 cr.) pre anu, asemenea si pentru institutori primari d'in cetá- tí (orasié, opide) 5 lei n., éra pentru invetiatorii satesci n u m a i 3 l e i n. (1 fl. 50 cr.) pre anu, adeca mai nu- mai pretiulu hartiei se plátésce. Se intelege de sine că a- cestui pretiu are a se mai adauge portulu, adeca pretiulu marceloru postale, ca la 50 cr. pre anu, va să d'ca 2 .fl v. a. adeca 6. vicesimari (sfanti) in bani de arg.

A se adressá pentru cereri de prenumeratiune cátra D. C. I. E m i l i a n u. Bucuresti, strad'a Pensionatulu Nr. 10. éra pentru totu ceea ce privesce redactiunea cátra D. C. E s s a r c u, totu acolo.

Asta carte instructiva si preafina ar' trebui că să se treca la noi cellu pucinu in tr'u n a m f i e de esemplarie! Folosele ei inca voru fi inuite.

*(D'in Satmariu primiramu) una co- resp. in carea se descrie portarea immoralé a preutulu r. d'in S z a m o s t e l e k V. S., carea de ar' ceti-o d. preu- tu ar' aflá că este mai acra si mai sarbeda decâtú numele cellu ungurescu alu dsalle, si s'ar' inspaimentá insu-si de portretulu său. — Noi inse crutiámú pre lectorii nostri de atari lecture desgustatorie, éra pre respectivii poporeni si alti interessati de moralitatea publica si in specie de mora- litatea preutulu cestiunatu i rogámú ca să cerce vindecare la ven. ordinariatu de Ghier'l'a, carele avendu cunoscintiá despre scandalos'a portare a preutulu, este indetoratu si cre- demu că va si luá mesurile cuviintiose pentru a-lu in- dreptá.

*(E sportu de carne.) Transporturile cele mai in- semnate de carne pentru armat'a germana se facu acum d'in Vien'a. Tergurile de vite d'in Galitiá, Moldov'a si Ungari'a dau pre fia-care septemana 4000—5000 boi pentru armat'a germana. Acesti boi se aducu la Vien'a si se taia, ér' carnea se mureza si transporta la Saarbrücken si Mainz. Aceste duoe locuri de depositu primescu pre septemana 200—250 mli de pundi carne murata. Asemenea se facu in fia-care d'i d'in Vien'a spre Rinu transporturi considerabile de lardu (slanina) si carne afumata.

*(B alulu romanescu d'in Pest'a), tie- nutu in noptea de 18. spre 19. februaru, a reesitu preste acceptare splendidu. Nu erau inca 10 ore, si frumos'a sala d'in otelulu „Frohner“ éra aproape plina de unu publicu alesu. Afara de familiere romane, cari locuescu si petrecu in Bad'a-Pest'a, vediramu reprezentate prin câte-va fami-

lie si natiunea serba si magiara. Ministrulu ungurescu de de interne, Vilhelmu Tóth, S. S. episcopulu Lugosiului, Ioanu O l t e a n u, colonelulu U r s u, etc. inca participa ra la această petrecere romanesca. Fiindu balulu arangiatu in favorulu francesiloru rániti, mai inainte de tote se ese- cutá „Marseiles'a“ si dupa ace'a se incepú joculu. Intre cele-lalte jocuri cosmopolite s'a jocalu si joculu natiunálu „Roman'a“, éra „Ardelean'a“, fiindu pusa tocm'a la finea ordulu de jocu, a remasu nejocata. Toaletele au fostu pre- ste totu frumose si elegante. Petrecerea a duratu pana la 5 ore demaneti'a, candu ospetii se departara multumiti, du- cundu cu sine cele mai placute suveniru. — Onore tineri- loru arangiatori, cari nu crutiara timpu si ostenea pentru a ni procurá una asemenea sera placuta.

Sciri electrice.

B o r d e a u x, 17. febr. Adunarea natiunale a investitu pre Thiers cu puterea executiva. De- putatulu Keller presintá una declaratiune sub- scria de deputatii departamentelor Rinului de susu si josu, Meurthe si Mosell'a; declaratiunea exprime alipirea neclintita a poporatiunei d'in a- ceste departamente cátra Franci'a si dechiára de nevalida ori-ce tractatu, votu său plebiscitu, carea ar' avé de scopu desbinarea Alsaciei si Lotaringiei de cátra Franci'a. La propunerea lui Thiers, ca adunarea natiunale să se dechiare in- data a supr'a acestei declaratiuni, siedinti'a se sus- pinde, pentru-ca să se consulte in comisiuni. Raportulu comisiunii propune, ca declaratiunea să se predeé deputatiloru cari se voru insarciná cu negociatiunile cu Prussi'a.

V e r s a l i ' a, 17. febr. In Parisu se afla acum proviantu in abundantiá, inse se sen- te lips'a materialulu de focu. — Inchiaierea pá- cii se considera aici deplinu asecurata, si se as- cepta pre d'ilele cele mai de aproape.

L o n d o n u, 17. febr. (Camer'a deputatiloru.) Enfield dechiara, că guvernulu n'a primitu nice unu comunicatu despre mersulu triumfale, ce vrèu prusienii a lu face prin Parisu, de ace'a n'a facutu nice unu pasu in această privintia. Enfield de- sfatuesce pre Prussi'a de la una asemenea procedura. Herbert dechiara, că este detorinti'a guvernulu a pasú in contielegere cu cele-lalte puteri neutrali pentru ca Franciei să i se puna conditiuni de pace moderate. Elu se exprime contr'a anesiiunii terri- toriului francesu cátra Germani'a. Sir Robert Peel condamna politic'a guvernulu, dicundu, că este izolata, de sine statatoria si tntesce a umilí An- gli'a in ochii Europei; elu dechiara, că ministeri- ulu n'are nice una popularitate in afara. —

R o m ' a, 18. febr. Cardinalulu denega com- petinti'a auctoritatiloru civili, de a inchiaia si a deslegá cununde; elu numesce cununi'a civile de usurpatione si concubinatu si recunosce numai cununi'a besericesca.

B e r o l i n u, 18. febr. Intrarea germaniloru in Parisu se constata din tote pártile. Forturile francesé s'au aflatu pre deplinu armate Tunurile francesé se voru sparge, afara de cele gigantice, cari se voru aduce la Berolinu. „Nordd. allg. Ztg.“ pledeza cu energia pentru anesarea Metzului.

V i e n ' a, 18. febr. „Neue fr. Presse“ pu- blica unele depesie d'in Bordeaux, cari anuncia, că Gambetta a participatu prim'a data la siedin- ti'a de ieri a adunării natiunale; elu si-a luatú looulu pre bancele stangei extreme; cetatea a fos- tu in linisce deplina atâtú in decursulu siedintiei, câtú si dupa siedintia. — Thiers, desvoltandu program'a de pace in siedinti'a de ieri, d'ise: Pa- cea mi se pare absolutu necesaria si nu vrèu să dubitezu, că negociatiunea, pre basea unoru condi- tiuni onorifice, nu va fi imposibile.

B o r d e a u x, 18. febr. Declaratiunea lui Keller, facuta in siedinti'a de ieri, a produsu unu efectu sguduitoriu; ea a storsu lacrimé d'in ochii mai multoru deputati. — Indata dupa votulu adunării natiunale, ambassadorii Austriei, Angliei si Italiei mersera la Thiers spre a-i notificá recu- noscerea noului guvern francesu d'in partea gu- vernelorulu loru respective.

O d e s s ' a, 18. febr. Pre aici s'au transpor- tatu tunuri gigantice d'in fabrice nemtiesci pentru armarea fortaretielor pontice.

L o n d o n u, 18. febr. In siedinti'a de asta- di a camerei reprezentatiloru Gladstone insista ca Herbert să-si retraga motiunea; elu spera la una pace cu conditiuni juste si moderate, că-ci una pace cu conditiuni nesupportabile ar' provocá numai reinnoirea resbelulu. Una politica marini- mosa a Germaniei ar' fi buna atâtú pentru Fran- ci'a, câtú si pentru Europ'a si Germani'a; Glad-

stone crede, că nice un'a d'intre puterile belli- rante nu doresce amesteculu Angliei in nego- tiunile de pace; daca inse negociatiunile d'i tre Franci'a si Germani'a nu voru avé resulu tulu doritu, atunci Angli'a inca si-va dá succu sulu său posibilu. — Herbert si-a retrasu m- tiunea.

B e r o l i n u, 19. febr. Una scire oficia d'in Versali'a d'ice, că pacea ar' fi asecurata; d'i intrării in Parisu s'a desiptu pre 24. februaru — Una alta scire d'in sorginte francesá anunú că Germani'a cere acum 7 miliarde franci, p- langa cedarea provinciiloru cunoscute.

P a r i s u, 19. febr. Gambetta a primitu al- gerea de deputatu alu Strassburgulu, pentru- să pota plédá in adunarea natiunale in favoru Alsaciei. Press'a parisiana vorbesce degiá despi- probabili'a intrare a nemtilor in Parisu. — M- multe batalione de gardisti natiunali fure pro- cate a predá patronete. Statulu majoru nemtiesc cere categoricu predarea armelor.

V i e n ' a, 20. febr. Dinariulu „N. fr. P.“ comunica d'in Bordeaux: Deschiderea aduná- tiunale, la carea asistá una multime mare de poporu, urmá la 1 ora; tribun'a corpulu dipl- maticu érá plina; aproape la 600 deputati au f- stu presinti. Noulu ministeriu s'a constituitu; modulu urmatoriu: Dufaure ministru de justitiá Favre de esterne; Picard de interne; Simon m- nistru alu instructiunei; Lambrecht alu com- ciului; Lefló de resbelu; admiralulu Pothuan de marina si Ravey ministru alu lucráriloru publici Thiers s'a dechiaratu in vorbiri private pentu republica, d'in a carui-a vorbire mai e inca de inser- natu pasagiulu, că si-va impliní misiunea cu d- votamentu si amore cátra patria; Franci'a reman- inca totu mare si avuta in mediu-loce de ajutoru si resbelulu ei de la Sédan in coce este unu m- numentu perpetuu alu energiei omenesci.

P r a g ' a, 20. febr. Diariulu „Narodny Li- ty“ publica una correspondinti'a d'in Vien'a, in carea se d'ice, că guvernulu are cea mai bun- vointia d'a face concessiuni cehiloru, inse incera rea lui va fi zadarnica, de-ora-ce cercurile ce- mai inalte nu concedu neci una atingere de con- stitutiune.

I n n s b r u c k, 20. febr. Se vorbesce, c- imperatulu va merge pre 14 d'ile la Prag'a.

M u n i c u, 20. febr. D'intre 11,160 officii si 333,850 fetiori captivi au desertatu 142 officii si 353 fetiori, éra 130 officieri si 4860 fetiori e- moritu.

V e r s a i l i ' a, 19. febr. Favre a protestat contr'a caracterulu ilegalu d'a impune contribu- tiuni sub durat'a armistitiului; Bismarck a recu- noscutu că această procedere este ilegalá.

L o n d o n u, 20. febr. Conferinti'a decise a deschide Marea-Négra si a redá Turciei dreptulu d'a lasá in Dardanelle nái de resbelu ale totorun natiuniloru. Turci'a nu voiesce să lasa in gureá Dunarei mai multu de doue nái.

C o n s t a n t i n o p o l e a, 20. febr. Serbi- cere prin unu memorandu ca regularea portii de fieru să se reserve unei comisiuni a statelorú li- mitrofe. Turci'a spriginesce cu taria această cere- re; despre Roman'i'a neci unu semni- de viétia. (Se pote ore? Red.)

B u c u r e s c i, 20. febr. Se aude d'in funt- autenticu, că negociatiunile cu guvernulu ostrun- gurd, relative la legarea cáiloru romanesci in- siesulu Jiului, s'au suspinsu.

F l o r e n t i ' a, 20. febr. Iesutii se prega- tescu a parasí tier'a. — Convorbirile generalulu tunesu Hussein cu ministrulu afaceriloru esternu promitu una complanare pacinica a diferentiei.

C o n s t a n t i n o p o l e a, 19. Febr. Sultanulu a primitu pre reprezentantele Romaniei, care i immanuá una scrisore omagiale a princepulu Ca- rolu. De la demissionarea lui Mustaf'a Fazy, relatiunile cu chedivulu sunt mai amiceabile.

Burs'a de Vien'a de la 20. februaru 1871.

5% metall.	58.95	Londra	123.70
Imprim. nat.	68.15	Argintu	121.30
Sorti d'in 1860	94.80	Galbenu	5.83
Act. de banca	722.—	Napoleon'd'or	9.87 1/2
Act. inst. cred.	251.70		

Responsu. Dlui I. P. Gebellu. Se primesce. Despu- tiunea se lece.

Propriet., edit. si red. respondiet. : ALES. ROMANU.